

23 vischnancas da piunier cumenzan cun rg en scola

■ (cc) Dacurt ha la regenza grischuna deliberà il rapport intermediar tar il project «rumantsch grischun en scola». Totalmain 23 vischnancas da las regions da la Val Müstair, dal Surses, da la Val d'Alvra e da la Surselva èn sa decididas d'introducìr il rumantsch grischun per il termin il pli baud pussaivel, vul dir per l'onn da scola 2007/2008.

Ils meds d'instrucziun per l'emprima classa èn avant maun. La furmaziun supplementara da las personas d'instrucziun en las vischnancas da piunier succeda l'emprima mesadad da l'onn 2007. Ordaifer la scola vegn l'introducziun sustegnida cun numerusas mesiras accompagnantas.

La regenza grischuna ha deliberà il december 2004 il concept general «rumantsch grischun en scola» ed incumbensà il departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient d'al realisar. En il center da las trais variantas d'introducziun tenor il concept general (piunier, standard, consolidaziun) stat la midada da la fasa «RG passiv» a la fasa «RG activ». A partir da quest mument na vegn – en il sector en scrit – l'alfabetisaziun en las emprimas classas betg pli fatga en ils idioms, mabain en rumantsch grischun. Tar la comunicaziun a bucca resta tut uschia sco ch'i era, e quai er suentar l'introducziun dal rumantsch grischun.

23 vischnancas da piunier a partir dals onns 2007/2008

Enfin ussa han tschernì tut las vischnancas che han fatg ina votaziun la varianta «piunier» a partir da l'onn da scola 2007/2008. Quai èn las suandantas 23 vischnancas (en urden alfabetic): Alvaschagn, Brinzauls, Casti, Cunter, Falera, Fuldera, Laax, Lantsch, Lü, Mon, Mulegns, Murmarera, Müstair, Riom-Parsonz, Salouf, Savognin, Sta. Maria V.M., Stierva, Sour, Tinizong-Rona, Trin, Tschier, Valchava.

La tabella qua sutvart mussa ina cumpilaziun dals resultats da las votaziuns tenor regions.

Regiun	Vischnancas	Vuschs «gea»	Vuschs «na»	Approvaziun
Val Müstair	6	238	131	64,5%
Grischun central	14	313	16	95,1%
Surselva	3	165	38	81,3%
TOTAL	23	716	185	79,5%

Totalmain 23 vischnancas da las regions da la Val Müstair, dal Surses, da la Val d'Alvra e da la Surselva èn sa decididas d'introducìr il rumantsch grischun per il termin il pli baud pussaivel, vul dir per l'onn da scola 2007/2008. KEYSTONE

Cun las totalmain 23 vischnancas en la Val Müstair, en il Grischun central ed en la Surselva è vegnida tschentada la basa per pudair far ils emprims pass pratics da l'introducziun l'onn da scola 2007/2008, e quai en moda vasta e persistenta.

Meds d'instrucziun e furmaziun supplementara

Il december 2006 ha la regenza prendì enconuschientscha dal rapport davart l'emprima fasa da realisaziun 2005/2006 da rumantsch grischun en las scolas ed incumbensà il departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient cun ils proxims pass da realisaziun. In emprim pass impurtant è en quest connex la preparaziun linguistica e didactica

da las personas d'instrucziun en las vischnancas da piunier. En il fratemp èn avant maun ils emprims meds d'instrucziun per l'emprima classa.

Per la fasa «RG passiv» stat a disposiziun a las personas d'instrucziun different material da lavur sin la pagina d'intranet dal project. Per la fasa «RG activ» è terminads u vegnan elavurads ils suandants meds d'instrucziun per l'instrucziun al stgalim bass: la fibla cun in carnet da lavur e cun material supplementar, ils meds d'instrucziun per l'instrucziun da lingua en la 2. ed en las suandantas classas, ils meds d'instrucziun per l'instrucziun da matematica, vocabularis per ils differents stgalims da scola, material d'instrucziun per l'instrucziun reala, in med d'instrucziun per l'enconuschientscha da la patria, fegls da lavur per l'instrucziun da lavur a maun textila e material per la terapia da lingua. Plinavant pon las personas d'instrucziun sa basar sin in grond dumber da cudeschs da leger e da cudeschs tematics ch'èn cumparids en rumantsch grischun ils ultims 20 onns.

En il sector da la furmaziun supplementara èn vegnids fatgs differents pass preparatorics per la furmaziun supplementara da las personas d'instrucziun gia ils onns 2005 e 2006. Uschia ha ina grupp d'expertas e d'experts definì ils cuntegn e las finamiras da la furmaziun supplementara. Ultra da quai è vegnì scolà il cader per la furmaziun supplementara ed in med d'instrucziun è vegnì elavurà per las personas d'instrucziun. La furmaziun supplementara sco tala da las personas d'instrucziun en las vischnancas da piunier succeda l'emprima mesadad da l'onn 2007. Qua vegnan intermediads tant ils aspects linguistics sco er ils aspects didactics, e quai en moda teoretica e pratica. Per las emprimas experientschas praticas cun il «RG activ» a partir da l'onn da scola 2007/2008 vegn purschì supplementarmain in sustegn linguistic e didactic.

Mesiras accompagnantas

Parallelamain a quest project han il chantun ed ulteriuras instituziuns realisà differentas autras mesiras accompa-

gnantas ils onns 2005 e 2006. En il sector da la standardisaziun da la lingua è il pledari grond online da gronda impurtanza. Il pledari rumantsch – tudestg che vegn tgrà da la Lia Rumantscha e da la Giuventetgna rumantscha cuntegna quasi 200 000 chavazzins. En il rom d'in project dal fond naziunal ha ultra da quai elavurà l'università da Friburg ina «grammatica d'instrucziun dal rumantsch grischun». Plinavant è vental il program «office» en rumantsch grischun, e quai cun in program da correctura integrà. Quest project è vegnì lantschà l'onn passà da microsoft, dal chantun Grischun e da la Lia Rumantscha. E sco ultim ha il chantun Grischun elavurà ina banca da datas cun texts e cun ulteriur material en rumantsch grischun sco er ina banca da datas cun material auditiv e cun material da video en tut ils idioms. Ulteriuras infurmaziuns concernent las mesiras accompagnantas menziunadas qua survast sco er concernent il project en general chattais Vus en l'internet sut www.rumantsch-grischun.ch.